

Iragan egunetan harriturik irakurri ditu Leioako medikuak eskolaetako hiru erantzutu zuten inkesta zela eta sorizten estabaidatik, galdearen artean antropologari zergokien zenbat puntu ikutu zirela. Antropologia, gizonezko estudiazko sientzia denez, lotsgarrira izan da politikaz nahasturik eman zaiola tratatuera. Ikerketaren ondoreno ezagutu gabe eta gero emango zain helburuarekin berririk jakin gabe, nola daitake holako ikerketa baterako medikuak geritatu den inkesta raziñatzat hartzea?

Zer egin behar ez den adierazteko, artikulu honian ondo deritzit berri labur batzuk ematea, Espainiako irratia eta telebistak agertu dituen bihurruaren ondotik.

Lehen lehenik gorogorit behar genuera da, odol saltzaleek lortzeari esker gizonok elkarri ematea kontzegutu zela eta horren bidez bizi asko salbatzen bidea ekarri. Karl Landsteiner austriakoak izan zen odol saltak beretzeaz deskubratur zuena, gure mendo honen hasieratzen, eta 1930. urtean Nobel Saria joan zuenek. Hala ere, basaren inoz "A", "B", "AB" eta "O", ren artean elkar hartzu ezinezko fenomenoak. Ordutik, Alexander Salomon Wiesner izen deiturazko herek ikaslearen jarritua zuen plasmen fenomeno horiek xehiski ikerteren eta "Macacus Rhesus" bezala ezagutzen den tximto mota baten odolari esker lortu zuen gero "Rh" deituko zen faktoreko deskubrizeria eta honen bidez odotaldaketen arazoa gainditu.

Gure artean urteak igaro ziren ikerketa horien berri ezer jakin baino lehen Ameriketan eta Inglaterraren hemen baino lehen ohartu ziren Rh faktoredun odolaren portzentajariak tipiak euskaldunen artean aurkitzen zirela. Ez naiz sartuko hemen portzentazio horien xehetasunenik, baina bal fenomeno horren berriak hemen nola zabaldu ziren adierazi. Gai hori buruzko lehenengo, nik dakidanez, Inazio Maria Barriola medikuak eman zuen Arantza Natur Zientzia Elkartea antolatutako hitzaldi batean eta Munibe aldizkari argitaratu zen 1934. urtean. Handik bora urteratua Auhamedni artigalarriak eman zuen M.A. Elxberriren lana, Arantza eta Barandiaranen bestetan batzukin batean. Baina euskaldunen universitariak medizina eruditzen zuten Unibertsitateetan oraindik ez zen ematen gal honen berririk. Behar bada, arrazakeriaren aurka zeuden lanen zan gauza horiek isolatzen, baina bitartean, Euskal Herriko haur asko ta asko gibileko gaitzez eta bñuzen ere inoz elbarrituak sortzen jarraituko zuten, eta inoz hil ere bait. Euskal Herriko mediku gizateak, bio-kimikazko erudituak sakonagoa ezagutzen Inglaterra joaten zirenean, han enteratzen ziren hemen Rh negatibuan nolako malitzasunen agertzen zen. Bitartean, erremontariaren etxeen zurezko ganibeta.

Gauza hontzat Inglaterran jasotzen jarri zenejako bat izan zen J.L. Gott bera oraindik gazteko sela. Gero, bere ikerketa fratuak hor daude *La Gran Encyclopédia Vasca*, aldizkarian 1966an agertu zuen harrizki hasi eta hainbat lan argitaratuaz. Baina, ordurarekin ezjakintasunaren munduari =eztozen fratu mintegi eta larriak hor geldizten zaizkigu zera egin behar ez denaren erakuspeidea. Beraz, aurrerantzen ez deialdia inork mugarrak jari antropologian ikerketa, nazi bestelako edozeren ikerketa. Adierazia dudan gai hori, lehen haln misteriozu erabiliz bazen ere, gaur egun edozein pediatrak edo ginekologoak jakin beharrekoak da. Hau izaten bait du azuzorako ikerketa ondorena.

Oroitzetan nazia duela hogeiaren bat urte Paulette Marquer antropologoa Paris-ik. Musee de l'Homme-k bidaiatu nola etorri zen hemen ikerketa egitera eta zein hain harritua zegoen gure artean hain ezagutu beharreko idurten sitzatzen gai koniaz hemen medikuak gehiago ez jakiteaz. Gure atzerpenaren aleggarri ez ote?

Marquer-ek lan garantziñatu egin zuen lehenagoko R. Collignon eta T. Aranzadien ikerketa jarratuz eta egungo aurrezpenetan baliantu. Ordutik ikerketa emaitza izan zen bere "Contribution à l'étude anthropologique des peuples basques et au problème des origines raciales" (*Bull. Société Anthropologique de Paris*, T. 4, XI. serie, 1963, pp. 1 a 240). Bukezerako adibideetan atlantomediterraneo sailen jartzeko zuen, baina ez arrazarena berez bezala. Alianza Editorialak 1969an argitaratu zuen *Las Razas humanas en el País Vasco* (Pauletta Marquer eta artxipelen horrian, lanerako metodologiaz aparte, 149. orrialdean ikusi dezakegu euskaldunango buruz duen eritzia).

1965ean Irúnaren egun zen IV Symposium de Prehistoria Peninsular-eko batzarraren ordea Miguel Fusté-ren lan orokor bat agertu zen Atlantika-Pirineoetakoekoa eta J.M. Basabearen lanetan aski berriu izango zen P.T.C.-ri dastamendu sentikortasuna aplikatzeaz. Urte bete geroago J. Pons-ek behartzeko lerroko lorraztez agertu zuen bestie estudio bat Pirineos al-dizkian.

Nork esan ikerketok egin behar ez di-

renik? Hala ere Unibertsitate inguruan bete beharrezko lanak ediz iburutzen zaizkigu. Honegatik, zergatik ez ba umeen jarri-riak eta beren izan biologikoak estudiatu? Datoren prozesak, zenbat eta zabalagoak, kobe. Esate baterako, hortzak txarragoak edukizteko famili batzen eko-nomiarri ikutzen dio, dastamendu sentikortasuna gor-beheran dago jautengua izatea edo edarien bidez alkolsismoa eroritzear, eta Gauza horiek haurtzarotik eguztakoea habe oso, medikuntzari aldez aurretek laguntza denezkeria.

Gainerakoan zuri zein beltz, arraza kontuko differentsiak gizatasunaren apiztik jarri behar ditugu, humanismoa gizadez gula arrazakertitaz hartu. Edozein ikerketa baterako ikertetara idekiak egoten ikasi behar dugu, edozein herri aurreratu beretza.

Juan SAN MARTIN

Dias pasados hemos sido testigos atónitos de la polémica surgida a raíz de una encuesta médica escolar, porque en

Antropología

ella se recogían datos relacionados con la antropología. Las cosas fueron por un declive erróneo y la ciencia antropológica, que es precisamente para el estudio del hombre, recibió un lamentable trato. Sin conocer los resultados de un estudio y saber la aplicación que se iba a dar al mismo no se puede prejuzgar de racismo.

No es mi intención salir al paso de las polémicas pero si el de ofrecer alguna información sobre la importancia de la investigación antropológica para los vascos. En primer lugar, queda claro, cualquier tipo de investigación es importante para la sociedad, y en el caso de la antropología, su importancia, está reflejada en las publicaciones especializadas. Anotar algunos ejemplos recordando en primer lugar el proceso de los grupos sanguíneos. Para que no haya malentendidos, conste que no soy del grupo O, ni tengo Rh negativo y ni siquiera llevo apellido vasco. El Dr. Ignacio Ma. Barriola dio una conferencia informativa en la S.C.N. Aranzadi (que se publicó en *Munibe* de 1954). Pero en las Universidades peninsulares, donde estudiaban medicina personas de nuestro país, no se enseñaría hasta bastante después. Mientras, muchos niños seguían sufriendo de ictericia y daños cerebrales de diversa índole, incluso la muerte. Hoy, de esto sabe cualquier pediatra o ginecólogo,

pero cuando la antropólogo Paquita Marquer vino al país, hace veinte años, ella se asombraba porque se nos era esa su especialidad dentro de la antropología, pero era consciente del uso. Hizo un trabajo muy bueno al acercar los estudios de R. Collignon y T. Aranzadi empleando moderna metodología. Su trabajo se publicó en el *Bull. Sociedad Antropológica de París* en 1963. Como conclusión definitiva colocó al pueblo vasco, con sus peculiaridades dentro del grupo de la subraza atlántomediterránea, sin categoría de raza especial. *"Las razas humanas"*, que publicó Adams Editorial en 1969, y donde el autor podrá consultar la definición que él hace del grupo vasco.

Entendemos que el valor del ser no es mano, sino este blanco o sea negro, sino estar muy por encima de toda distinción racial. Y que no haya impedimentos de ninguna clase para estar abiertos a todo tipo de investigación, como cualquier pueblo civilizado.

**Zuk ere esan euskarari Bai.
Di tú también Sí al euskara.**

Euskal eskolen alde KORRIKA EUSKAL HERRIA Azaroaren 29-tik abenduaren 7-rarte

Apunta zaitez eta hartu parte

KORRIKA EUSKAL HERRIA, Alfabetatze Euskalduntze Koordinakundearen (AEK) iniziatiiba da, adineko pertsonen euskalduntzearen alde dirua biltzeko asmoaz prestatua.

KORRIKA EUSKAL HERRIA 1.820 kilometroko karrera da, Euskal Herriko 7 herrialdeetako pasatuko dena, eta edozein moztako Entrepresa eta erakundeeak subentzientzatua. Kilometroka egingo dira erreboak; beraz 1.820 persona, nahi derten guztiek lagunduta, joango dira batak besteari testigu edo ikurra ematen, euskararen bidez komunikatzen garela simbolizatzen duen testigu edo ikurra, zein Remigio Mendiburu egin bait du.

KORRIKA EUSKAL HERRIA-ra apunta zaitez; edozeinek har dezkate parte; beraz, hartzu parte zuk ere. Eta zerbaitek, eraso, santiretu edo kafambre batek, adibidez, ez bait dizu parte hartzen uzten, inskriba zaitez, behintzat.

NOLA INSKRIBATU?

Lehendabizi kontsulta ezazu karrera honetarako egin den mapa, bertan agertzen delako nondik eta zein orduan pasatzen den **KORRIKA EUSKAL HERRIA** hau, oraintxe zeure eskuetan duzun egunkarian.

Gainera, egunero jakin ahal izango duzu nondik eta zein orduan pasatzen den **KORRIKA EUSKAL HERRIA** hau, oraintxe zeure eskuetan duzun egunkarian.

Dato hauetak jakin ondoren, bada, eta zeure herritik edo hauztko pasa baina zerbitzua lehenxeago, zoaz bereziki horrexetarako jarrirako diren mahaietara. Eta apunta zaitez. Inskribapenak ez du prezio bakar bat. Zeuk eman ahal duzuna edo nahi duzuna kostatzen du.

Euskal Eskolen alde.

En favor de las escuelas vascas
KORRIKA EUSKAL HERRIA

**Del 29 de noviembre
al 7 diciembre**

Apúntate y participa

KORRIKA EUSKAL HERRIA es una iniciativa de **AEK** (Alfabetatze Euskalduntze Koordinakunde), para recoger fondos en favor de la euskaldunización de los adultos.

KORRIKA EUSKAL HERRIA, a través de las 7 regiones del Euskal Herria, es una carrera de 1.820 km., -subvencionada por diversas Empresas y Entidades-, en que, a relevos de 1 km., una a una hasta un total de 1.820 personas acompañadas de cuantas otras lo quieran, irán entregándose un testigo que viene a simbolizar la transmisión de la comunicación en euskara. Un testigo que ha sido realizado por el escultor Remigio Mendiburu.

Apúntate a KORRIKA EUSKAL HERRIA, una prueba abierta a todos, y participa. Aunque algunas circunstancias, como un tirón, un calambre... te impidan participar, inscríbete, por lo menos.

COMO PUEDES INSCRIBIRTE

Consulta el mapa que ha sido confeccionado para essa carrera y en el que aparecen los diversos itinerarios y horarios de **KORRIKA EUSKAL HERRIA**. Asimismo, diariamente, podrás conocer esos recorridos y horarios a través de este Medio de Comunicación que tienes en tus manos.

Pues bien, una vez conocidos estos datos, y antes de que **KORRIKA EUSKAL HERRIA** pase por tu pueblo o tu ciudad, acude a las mesas que se instalarán en el recorrido. Y apúntate. La inscripción no tiene precio fijo. Cuesta sólo lo que tu voluntariamente puedes donar. Quieras o no.

En favor de las euskal eskolak

aek

ALFABETATZE EUSKALDUNTZE KOORDINAKUNDEA
EUSKALTZAINDEA